

Homilie begrafenis Door Stijn Smeets

Dood en liefde, daarom zijn we hier vandaag. Of je jezelf spiritueel noemt of niet, daar kom je niet onderuit.

En vandaag komen ze samen, in het overlijden van iemand waar we van houden, bompá-George.

Dood en liefde zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden.

En als je niet weet hoe te sterven, hoe je gehechtheid aan jezelf en je eigen problemen te laten gaan, dan kan je niet echt liefhebben.

Als je niet weet wat liefde is, als je je niet kan overgeven in vertrouwen aan een ander, dan kan je niet zonder angst en gerust sterven.

George kon beiden. In zijn liefde voor Emma zagen we iemand die altijd leefde met de ander in gedachten. Zonder ooit te klagen, altijd paraat. Tot Emma overleed. En toen zagen we hoe hij zich in vertrouwen kon overgeven aan ons, aan de verpleegkundigen, en hoe hij altijd vrolijk en rustig alles om zich heen liet gebeuren.

Een homilie tijdens een begrafenis heeft als doel om een brug te zijn tussen het overlijden van één persoon waar we van houden, aan het geloof, aan deze kerk, aan de wereld hierbuiten, aan grotere levensvragen. Want dood helpt ons om stil te staan bij ons leven. En ons af te vragen:

Wat, oog in oog met de dood, is het waard om voor te leven?

Ik heb die vraag gesteld aan mensen die dicht bij de dood staan, terminale patiënten op de palliatieve afdeling waar ik werk. Ze kijken dan terug op hun leven, en beseffen dat ze tijd hebben verloren met dingen die oog in oog met sterven onbelangrijk zijn. Eén van de meest voorkomende bedenkingen is:

"Ik wou dat ik de moed had gehad om mijn eigen leven te leiden, niet het leven dat anderen van me verwachtten."

Om je eigen leven te leiden moet je je angst voor de dood overwinnen. Anders ben je te kwetsbaar voor sociale oordelen of ben je te bang om een risico te nemen. Want je eigen leven vinden kan enkel als je bereid bent om onzekerheid toe te laten. Zelf te zoeken en te denken.

Vandaag is een goed moment om samen te denken over onze angst om te sterven. Dit overlijden confronteert ons ook met onze eindigheid.

Als we kijken naar hoe George geleefd heeft en gestorven is, dan zou iedereen, denk ik, met hem van plaats willen wisselen: 96, goed geleefd, gelukkig oud geworden, altijd tevreden, en snel en zonder teveel pijn gestorven, in aanwezigheid van familie. En we weten dat het de meesten onder ons niet zo zal vergaan. Statistisch gezien is de helft onder ons voor 80 al gestorven. Op de palliatieve afdeling zie ik mensen van alle leeftijden. Want we hebben geen recht op een lang leven zonder lijden. De dood en het lijden houden geen rekening met hoe wij het graag willen. En het gaat niet over de lengte van je leven, en of er lijden is of niet. Wel wat je doet met dat leven.

We kunnen enkel ten volle leven als we vertrouwen hebben in het leven. En zonder angst ons kunnen overgeven aan het onbekende, net zoals we ons ooit als kind hebben overgegeven in de handen van een goede vader.

Als we denken aan George als vader, bompá, en (super)bompá zoals de achterkleinkinderen hem noemen, dan herinneren we ons iemand om op te vertrouwen en te steunen, die ons vrij kan laten, en zonder veel te zeggen toch sturing kan geven. Voor wie geen familie is, denk eens terug aan jullie eigen vader. Of een ideale vader. Herinner je dat gevoel van vertrouwen en overgave, dat vader het wel zal oplossen. Dat je zonder zorgen verder kan gaan.

Of met de woorden van koning David in de psalmen: Leg je leven in de handen van je Vader, vertrouw op hem, hij zal het doen. Of nog: mijn ziel is als een klein kind, dicht tegen zijn ouders. Of, zoals we hoorden in het evangelie: 'Komt allen tot mij die uitgeput zijt en onder lasten gebukt, en ik zal u rust en verlichting schenken'

Overgeven betekent accepteren wat er is. Het goede en het slechte. Of in de woorden van Job: "Als we het goede aanvaarden, waarom dan ook niet het slechte?" Zo'n overgave verplicht ons om onze voorkeuren los te laten, en de wereld te zien en te aanvaarden zoals die is.

OEFENING: korte meditatie

Deze oefening verplicht je om een deel van jezelf op te geven, dat deel dat continue iets wil of iets niet wil.

Door geen weerstand te bieden, ook niet aan wat er in jouw lichaam en geest opkomt, laat je een leven van binnenuit ontstaan. "Wees niet bang om de vreemde aantrekking te volgen van iets waar je echt van houdt, zegt Rumi, een islamitische sufi dichter, "het zal je niet doen verloren lopen". Het is ook wat de christenen bedoelen als ze zeggen dat god doorheen hen handelt, dat door onszelf te verliezen, we God aanwezig kunnen maken. Jezus zegt: "ik ben de weg, de waarheid en het leven". Eigen aan dit geloof is het geloof in een persoon, niet in abstracte waarheden, maar in een kwaliteit van aanwezigheid. Langzaam laten gaan van controle en angst, en in volledig vertrouwen, zodat een leven, wat het ook is, diep vanbinnen kan ontstaan. Zoals Jezus, aan het kruis, zonder te begrijpen wat er met hem gebeurde, zegt: "in uw handen leg ik mijn ziel".

Dus,

Wat, oog in oog met de dood, is het waard om voor te leven?

Het is de zoektocht naar het unieke en eeuwige dat in elk van ons ligt. En zo te leven, dat we zonder angst en zonder conditioneringen, in radicale vrijheid, dit unieke tot uiting brengen. Dat is wat ook de christenen God noemen. En voor wie erin slaagt om volledig mee samen te vallen met die eeuwige levensstroom, onbegrensd en onbepakt, wordt , in de woorden van de eerste lezing,

alles "licht" en "liefde"

Mijn geluk is volkomen.

Ik leef.

Want ik ben geborgen

In de armen van een oneindige God

Voor ik afsluit, wil ik jullie ook nog graag de andere bedenkingen van de patienten meegeven, de dingen waar ze spijt van hebben:

1. Ik wou dat ik de moed had gehad om mijn eigen leven te leiden, niet het leven dat anderen van me verwachtten
2. Ik wou dat ik de moed had gehad om mijn gevoelens te tonen
3. Ik wou dat ik niet zo hard gewerkt had
4. Ik had graag contact willen houden met vrienden
5. Ik had gewild dat ik mezelf gelukkiger had laten zijn

En jullie uitnodigen ten minste één van die voornemens mee naar huis te nemen. Zo kan zijn dood ons helpen om intenser te leven.

En zo nemen we afscheid van een George die ons vertrouwen gaf in het leven. We gaan hem missen, maar dat vertrouwen leeft verder in ons, ook nu hij er niet meer is. Mag jouw dood ons tot leven brengen.